

Algılanan Sosyal Statü Ölçeği (ASSÖ): Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Şaban Yaltyırk¹, Ayşegül Durak Batıgün²

Yaltyırk, Ş. ve Durak Batıgün, A. (2026). Algılanan sosyal statü ölçeği (ASSÖ): Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nesne*, 14(37), 41-58. <https://doi.org/10.7816/nesne-14-37-03>

Anahtar kelimeler

sosyal statü, ölçek geliştirme, geçerlik, güvenirlik

Öz

Sosyal statü, kişinin sübjektif olarak başkaları tarafından değerlendirildiği göreceli sosyal konumdur. Bu çalışmanın amacı, algılanan sosyal statüye yönelik düşünce, duygu ve davranışları değerlendirmeyi amaçlayan, kültüre özgü ve öz-bildirime dayanan bir ölçeğin geliştirilmesidir. Bu doğrultuda geliştirilen ölçek, iki farklı örneklem üzerinde değerlendirilmiştir. Ölçeğin faktör yapısının incelendiği ilk örneklemi, yaşları 18-64 arasında olan 339 kişi (%67'si kadın, %33'ü erkek), ölçeğin doğrulayıcı faktör analizinin gerçekleştirildiği ikinci örneklemi 18-64 yaş aralığında olan 384 kişi (%64.6'sı kadın, %35.4'ü erkek) oluşturmuştur. Yaşam Doyumu Ölçeği, Genel Aidiyet Ölçeği ve Sosyal Bağlılık Ölçeği eş geçerlik ölçütü için kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde principal axis metodu ve oblimin döndürme yöntemi kullanılmış ve bu analiz sonucunda toplam varyansın %43.3'ünü açıklayan “birey-çevre etkileşimi ile bağlantılı sosyal statü algısı” ve “demografik özelliklerle bağlantılı sosyal statü algısı” olmak üzere iki faktörden oluşan 36 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin yapısına yönelik Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri kabul edilebilir aralıktadır ($\chi^2/sd = 2.89$, RMSEA = .07, SRMR = .08, PNFI = .73). Türkiye örnekleminde mevcut ölçeklerin aksine ASSÖ sosyal statüyü düşünce, duygu ve davranış açılarından ölçmekte ve klinik psikoloji başta olmak üzere psikolojinin farklı alanlarında yürütülecek araştırmalarda kullanılabilecek güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olarak değerlendirilmektedir.

Perceived Social Status Scale (PSSS): Development, Validity, and Reliability Study

Abstract

Social status is the relative social position a person holds, as subjectively assessed by others. The aim of this study is to develop a culturally specific, self-report scale designed to assess thoughts, feelings, and behaviors related to perceived social status. The developed scale was analyzed on two different samples of 339 and 384 individuals. The first sample, where the factor structure of the scale was examined, consisted of 339 individuals aged 18-64 (67% female, 33% male), while the second sample, where the confirmatory factor analysis was performed, consisted of 384 individuals aged 18-64 (64.6% female, 35.4% male). The Life Satisfaction Scale, the General Belonging Scale, and the Social Connectedness Scale were used for the co-validation criterion. In the applied Exploratory Factor Analysis, principal axis analysis and oblimin rotation method were used, and as a result of this analysis, a 36-item scale consisting of two factors, “perception of social status related to individual-environment interaction” and “perception of social status related to demographic characteristics”, explaining 43.3% of the total variance, was developed. The fit indices obtained from the Confirmatory Factor Analysis of the scale's structure are within an acceptable range ($\chi^2/sd = 2.89$, RMSEA = .07, SRMR = .08, PNFI = .73). Unlike existing scales in the Turkish sample, the PSSS measures social status from the perspectives of thought, emotion, and behavior, and is considered a reliable and valid measurement tool that can be used in research to be conducted in different fields of psychology, especially clinical psychology.

Makale Bilgisi

Geliş tarihi: 1 Ocak 2026

Düzeltilme tarihi: 30 Mart 2026

Kabul tarihi: 12 Mayıs 2026

DOI: 10.7816/nesne-14-37-03

¹ Klinik Psikolog, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bölümü, psksaban(at)gmail.com, ORCID: 0000-0002-0341-1572

² Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, batigun(at)ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8278-6419

Sosyal bağların güçlenmesi ve kişilerarası etkileşimin gelişiminde karşılıklı işbirliği ve sosyal aidiyet bilinci merkezi bir rol oynamaktadır. Topluluk halindeki yaşamın içerisinde kısıtlı kaynaklar üzerinde mücadeleler olabilmekte ve sosyal hiyerarşiler ortaya çıkabilmektedir. Bu hiyerarşi sosyal yaşamın ayrılmaz bir özelliği olarak insan ilişkilerini şekillendirmekte ve zaman içerisinde çeşitli faktörlere bağlı olarak düşebilmekte veya yükseldebilmektedir (Weiss ve Blöchl, 2024). Sosyal hiyerarşi güç, sosyo-ekonomik statü ve baskınlık gibi çeşitli kavramlardan oluşmaktadır. Güç, önemli kaynakları kontrol etme kapasitesi olarak açıklanırken; sosyo-ekonomik statü ise varlık, eğitim ve meslek gibi faktörlere göre kişinin sosyal konumu olarak açıklanmaktadır. Baskınlık, başkalarına korku salma yoluyla (ör. saldırganlık veya kaynakları alıkoyma gibi) yüksek sosyal kademeleri etkileme yöntemidir (Blader ve Chen, 2014).

Sosyal statü bir diğer önemli sosyal hiyerarşi kavramıdır. Max Weber, sosyal statüyü gücün önemli bir kaynağı olarak açıklayan ilk kişidir. Statüyü, negatif ve pozitif ayrıcalıklar açısından sosyal itibar için yapılan etkili bir girişim olarak tanımlamıştır. Ancak, Weber'in tanımı yaşam tarzı, eğitim, kalıtım ve mesleki prestije dayanmaktadır. Ek olarak eğitim, yaş ve gelir dünya genelinde statüyü etkileyen temel faktörler olarak değerlendirilmektedir (Weber, 1978; Weiss ve Fershtman, 1998). Yüksek sosyal konumları kazanma stratejisi, bir kişinin yetenekleri ve becerileri için başkalarından saygı görmesi ile karakterize olmaktadır ve kişinin toplumdaki hedeflerine ulaşmasında etkilidir (Blader ve Chen, 2014). Yüksek sosyal statüye sahip kişi sosyal ve ekonomik açıdan etkileşime geçtiği başkaları tarafından kendisine iyi davranılmasını bekler. Bu davranışlar eşya alışverişi, evlilik, lider seçilme, iş birliği yapma, koruma/kollama veya saygı gösterilme gibi çeşitli biçimlerde olabilmekte ve toplumsal ödüllerden dolayı kişinin sosyal statüsünü artırmasına etki edebilmektedir (Weiss ve Fershtman, 1998).

Toplumsal yaşamda bir kişinin başkalarının gözündeki saygısı ve itibarı algılanan sosyal statünün tanımını oluşturmaktadır (Anderson ve ark., 2012; Mahadevan ve ark., 2019). Bir diğer deyişle algılanan sosyal statü, kişinin sübjektif olarak başkaları tarafından değerlendirildiği göreceli sosyal konumdur. Dolayısıyla saygı ve itibar, durumsal ve bireysel değişkenler bağlamında sosyal statü belirleyicilerini dönüştürebilmektedir (Blader ve Chen, 2014; Mahadevan ve ark., 2016; Weiss ve Blöchl, 2024). Eğitim, meslek, cinsiyet ve medeni durum (Hollingshead, 1975/2011), gelir düzeyi ve yaşanan yer (Sakura, 2024), yaş ve beceriler (Blader ve Chen, 2014) gibi faktörler kişinin sosyal statüsünü etkileyebilmektedir.

Algılanan sosyal statü, öznel sosyal statüden farklılaşmaktadır. Öznel sosyal statü kişinin makro düzeylerde kendisini toplumun neresinde gördüğü ile ilgilidir (ör., eğitim, iş veya meslek gibi) (Adler ve ark., 2000). Öte yandan, algılanan sosyal statü mikro düzeylerde aktif olmaktadır. Kişinin yakın çevresinde, iş veya ait olduğu gruplardaki konumu ile ilişkilidir. Sadece bir sosyoekonomik gösterge değil ancak aynı zamanda saygınlık ve kabul görme dinamiklerini vurgular (Mahadevan ve ark., 2019). Dolayısıyla, öznel sosyal statü kişinin toplumdaki konumuna yönelik bilişsel bir değerlendirmesi iken, algılanan sosyal statü kişinin yakın çevresindeki ve referans gruplarındaki göreceli sosyal konumuna işaret etmektedir. Bu çalışmada geliştirilen ölçekle, kişinin çevresiyle olan etkileşimi ve demografik özellikleri göz önünde bulundurularak algılanan sosyal statünün kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada algılanan sosyal statü, iki faktörlü olarak değerlendirilmiştir. Statü yalnızca bir algıdan ibaret değildir; ünvan, iş veya meslek gibi somut kaynaklara dayanmaktadır. Bu bağlamda, demografik özellikler kişinin sosyal kaynaklarına ve toplumdaki hiyerarşik konumuna işaret eden statünün yapısal bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Bu bileşen, Bourdieu'nun (1986) Sermaye Biçimleri Teorisi çerçevesinde kuramsal olarak temellendirilmiştir. Nitekim Bourdieu'ye göre ekonomik, kültürel ve sosyal sermayelerinin genel toplamı toplumsal statüyü oluşturmaktadır. Bu modele paralel olarak demografik özellikler faktöründeki

eğitim ve gelir düzeyi ve meslek gibi özellikler sadece birer istatistiksel bulgu değil aynı zamanda kişinin toplumdaki hareket kabiliyeti ve saygınlığını etkileyen sosyolojik sermaye bileşenlerini oluşturmaktadır (Pinxten ve Lievens, 2014). Bu yapısal temel, geliştirilen ölçeğin somut çerçevesini oluşturması açısından önemlidir. Ancak, bu basamak statüyü tek başına açıklamada yetersizdir ve kişinin bu konumda nasıl durduğu önemlidir. Bu da ölçeğin birey-çevre etkileşimi faktörünü ortaya çıkarmaktadır.

Birey-çevre etkileşimi, Paul Gilbert'in (2000) Sosyal Sıralama Teorisi (Social Rank Theory) kapsamında kuramsal temele dayandırılmıştır. Bu teoriye göre insan zihni, kendisini sosyal ortamlarda başkalarıyla sürekli bir sosyal kıyaslama içerisinde (ör. ben değerli miyim, saygılı mıyım veya beni aralarına alacaklar mı?). Bu bağlamda sosyal statü, pasif bir konumdan ziyade kişinin sosyal rekabete girdiği ve kıyaslamalar yaptığı hiyerarşik düzende dinamik bir algıdır. Bu faktör sosyal statünün “nasıl deneyimlendiğini” göstermektedir. Kişinin sosyal kaynakları yüksek olabilir (ör. gelir veya eğitim düzeyi), ancak sosyal etkileşimde kişi kendisini yetersiz veya dışlanmış hissedebilir bu da psikolojik iyi oluşunu olumsuz yönde etkileyebilir. Sosyal statü sadece sosyal kaynakların toplamı değil aynı zamanda bu kaynakların sosyal etkileşimlerde nasıl kullandığıyla da ilgilidir. Böylece, “demografik özellikler bileşeni” sosyal statünün potansiyelini gösterirken, “birey-çevre etkileşimi bileşeni” ise psikolojik çıktıları ortaya koymaktadır. Bu noktada, sosyal statünün yapısal ve dinamik boyutlarının aynı zamanda değerlendirilmesi, bu olgunun teorik açıdan anlaşılması için gereklidir.

Sosyal statü ve psikolojik çıktılar arasındaki ilişki tekil çalışmaların ötesine geçerek meta analiz araştırma bulgularıyla da desteklenmiştir. Örneğin, Zell ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan ve 38 çalışmanın incelendiği meta analiz araştırmasında öznel sosyal statü algısının fiziksel sağlıktan ziyade ruh sağlığını daha güçlü bir şekilde açıkladığı vurgulanmıştır. Ayrıca, bu çalışmada nesnel göstergeler (ör. eğitim veya gelir düzeyi) kontrol edildikten sonra bile öznel sosyal statünün, psikolojik iyi oluşu yordadığı belirtilmiştir. Bu durum sosyal statünün algısal boyutunun klinik önemine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde Tan ve arkadaşları (2020) tarafından iki milyonun üzerinde katılımcı ile yapılmış 357 çalışmanın incelendiği bir meta analiz çalışmasında, nesnel sosyoekonomik göstergelere (ör. iş veya gelir) oranla öznel sosyal statünün psikolojik iyi oluşu daha tutarlı ve güçlü bir şekilde yordadığı saptanmıştır.

Sosyal statü ve psikolojik çıktılar arasındaki ilişkiler göz önünde bulundurularak bu çalışmada geliştirilen ölçme aracının, sosyal statü ile ilişkili olan diğer kavramları ölçen araçlarla ilişkisi değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak yaşam doyumu ile sosyal statü ilişkisi ele alınmıştır. Alanyazında bu ilişkiyi ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (bkz. Anderson ve ark., 2012; Tay ve Diener, 2011). Örneğin, Anderson ve arkadaşları (2012) yaptıkları çalışmada sosyo-metrik statünün (yüz yüze gruplarda algılanan saygı ve hayranlık) yaşam doyumunu güçlü bir şekilde öngördüğü ve etkilediği saptanmıştır. Bu etkinin grup içerisinde güçlülük ve kabul edilme hislerinin artışı ile yönlendirildiği vurgulanmıştır. Bu noktada aidiyet ve bağlılık kavramlarının sosyal statü ile ilişkisi incelenmiştir. Aidiyet ve bağlılık hisleri temel insani motivasyonlardır ve sosyal statü, kişinin bir gruba ne ölçüde bağlı olduğuyla doğrudan ilişkili olabilmektedir. Statü kaybı kişinin sosyal dışlanma ile karşılaşmasına yol açabilir ve aidiyet ve bağlılığında düşüşe yol açabilir. Dolayısıyla sosyal statü, sosyal dışlanma veya bağlılığın bir göstergesi rolündedir (Baumeister ve Leary, 1995; Leary, 2005). Ayrıca, kişinin kendini anlaması ve davranışlarının bağlı olduğu sosyal grupla iç içe olduğunu belirten sosyal kimlik kavramı çerçevesinde; yaşam doyumu, aidiyet ve bağlılığın statü ile yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Bir gruba ait olma, bağ kurma ve grup içerisindeki statü kişiye kaynak ve psikolojik destek sağlayarak yaşam memnuniyetini ve ruh sağlığını koruyucu etkide bulunabilmektedir (Jetten ve ark., 2017). Bu bilgiler doğrultusunda, ASSÖ'nün eş geçerliğinin incelenmesi

amacıyla yaşam doyumu (Simons ve ark., 2002), genel aidiyet (Duru, 2015) ve sosyal bağlılık (Duru, 2007) kavramlarını ölçen araçlarla ilişkisi değerlendirilmiştir.

Alanyazında sosyal statüyü, subjektif şekilde ölçmeye çalışan araçların olduğu görülmektedir. Örneğin, Adler ve arkadaşları (2000) katılımcıların hangi sosyal grupta yer aldıklarını (ör. üst, orta veya işçi) belirttikleri öz bildirim aracıyla öznel sosyal statüyü ölçmeye çalışmıştır. On sekiz yaş üstü yetişkin katılımcılara 10 basamaklı bir merdiven çizimi verilerek, bu merdivenin toplumdaki konumlarını temsil ettiklerini düşünmeleri istenmiştir. Üst basamaklar yüksek mevki, meslek, gelir ve eğitim sahibi insanları temsil etmektedir. Alt basamaklar ise düşük mevki, meslek, gelir ve eğitim sahibi insanları belirtmektedir. Böylece, bu ölçme aracında kişinin makro düzeyde sosyal konumunu bilişsel olarak değerlendirmesi istenmiştir. Mahadevan ve arkadaşları (2019) ise önceden Huo ve arkadaşlarının (2010) geliştirdiği beş maddeye ek maddeler ekleyerek 9 madde ile algılanan sosyal statüyü 18 yaş üstü yetişkinlerde ölçmeyi amaçlamıştır. Ancak, bu ölçek maddeleri statü ile ilgili yalnızca kişinin duyduğu hisleri/duyguları ölçmekte (ör. çoğu zaman insanların fikir ve düşüncelerime değer verdiklerini hissedirim.) ve statü ile ilgili düşünce ve davranışları içermemektedir. Türkiye’de Turkyay’ın (2018) çoğunluğu 15-18 yaş arasındaki lise öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde Türkçeye uyarlamış olduğu “Öznel Sosyal Statü Ölçeği”nin bulunduğu da görülmektedir. Bu ölçeğin “akademik başarı ve spor algısı” alt boyutlarından oluştuğu ve bunların da sosyal statüyü kişinin algısı açısından kapsamlı olarak ölçmediği (ör. saygı ve itibar açısından; bkz. Mahadevan ve ark., 2019) görülmektedir.

Algılanan sosyal statüye yönelik mevcut ölçüm araçlarının öznel sosyal statüye odaklanması ve Türkiye toplumu bağlamında kapsamlı bir ölçme aracının olmaması, bu araştırmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu çalışmada algılanan sosyal statüye yönelik düşünce, duygu ve davranış boyutları ele alınarak hem kuramsal boşluğa katkıda bulunmak hem de farklı kültür ve yaş gruplarında uygulanabilirliği yüksek bir ölçüm aracının elde edilmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla detaylı ve kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve literatürde tanımlanan sosyal statü kavramı düşünülerek (bkz. Huo ve ark., 2010; Mahadevan ve ark., 2019) aşağıdaki bölümlerde açıklanan bir ölçek geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Geliştirilen Algılanan Sosyal Statü Ölçeği’nin Türkiye örneklemindeki faktör yapısı nedir?
- 2) Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi (AFA) ile belirlenen yapısı, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile Türkiye örnekleminde doğrulanmakta mıdır?
- 3) Ölçekte yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları ve ayırt edicilik düzeyleri istatistiksel olarak yeterli midir?
- 4) ASSÖ’den alınan puanlar yaşam doyumu, aidiyet ve sosyal bağlılık puanları ile anlamlı düzeyde ilişkili midir?
- 5) Kabul edilme, yaşam doyumu ve sosyal bağlılık düzeyleri (düşük/yüksek) ile ASSÖ puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 6) ASSÖ’nün bütünü ve alt boyutları için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları kabul edilebilir sınırlar içerisinde midir?

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmada açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi için iki ayrı örneklem kullanılmıştır (bkz. Tablo 1). Birinci örneklem yaş ortalaması ($M = 32.92$) olan 227 kadın ve 112 erkek olmak üzere toplam

339 kişiden; ikinci örneklem yaş ortalaması ($M = 33.06$) olan 248 kadın ve 136 erkek olmak üzere toplam 384 kişiden oluşmaktadır. Kolayda örnekleme (convenience sampling) yöntemi kullanılmış, son 6 ay içerisinde şizofreni ya da şizofreni spektrumu kapsamında yer alan bir bozukluk tanısı almış olan katılımcılar dışlanmış, 18-65 yaş aralığında, anadili Türkçe, en az ilkokul eğitim düzeyine sahip olan katılımcılar ise araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir düzeyleri gibi bilgileri elde edebilmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmış bir formdur.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ): Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilmiş ve Simons ve arkadaşları (2002) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Kişinin öznel yaşam doyumunu ölçmeyi amaçlayan ölçek 5 maddeden oluşan 7'li Likert tipi (7=çok uygun, 1=hiç uygun değil) bir ölçektir. Orijinal ölçekte iç tutarlılık katsayısı .80, Türkçe uyarlama çalışmasında ise .82 olarak belirlenmiştir. Mevcut çalışma için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .88 olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan toplam puanın artması yaşam doyumunun arttığını göstermektedir.

Genel Aidiyet Ölçeği (GAÖ): Malone ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen ölçek, aidiyeti “kabul edilme/içerilme ve reddedilme/dışlanma” alt boyutları ve 12 madde ile ölçmektedir. 7'li Likert tipi (7=kesinlikle katılmıyorum, 1=tamamen katılıyorum) bir ölçektir. Orijinal ölçekte iç tutarlılık katsayısı .94 olarak bildirilmiştir. Türkçe uyarlama çalışmasında iç tutarlılık katsayısı .92 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı .84'dür. Mevcut çalışma için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .93 olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan toplam puanın artması aidiyet eğiliminin arttığını göstermektedir (Duru, 2015).

Sosyal Bağlılık Ölçeği (SBÖ): Lee ve Robbins (1995) tarafından sosyal bağlılık duygusunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek tek boyut ve 8 maddeden oluşmakta, 6'lı Likert tipi (1=kesinlikle katılıyorum, 6=kesinlikle katılmıyorum) puanlanmaktadır. Orijinal ölçekte iç tutarlılık katsayısı .91 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Ölçek Duru (2007) tarafından Türkçeye uyarlanmış ve iç tutarlılık katsayısı .75 olarak bulunmuştur. Mevcut çalışma için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .96 olarak belirlenmiştir.

Algılanan Sosyal Statü Ölçeği (ASSÖ): Ölçeğin geliştirme aşamasında ilk olarak detaylı ve kapsamlı literatür taraması yapılmıştır. Öncelikle sosyal statü kavramını açıklayan kaynaklar (bkz. Adler ve ark., 2000; Huo ve ark., 2010; Mahadevan ve ark., 2019; Turkey, 2018) titizlikle taranarak bu açıklamalardan ölçek maddeleri oluşturulmuştur. Bu aşamada sosyal statü kavramının, kişi tarafından nasıl algılandığını daha iyi anlayabilmek için çevrimiçi bir form oluşturulmuş ve psikoloji lisans mezunu olup, psikometri alanında çalışan uzmanlardan (15 kişi) geri bildirimler alınmıştır. Ek olarak, sosyal statünün tanımı ve ölçüm maddelerinin içerikleri açısından daha önce geliştirilen ölçme araçlarından da yararlanılmıştır (bkz. Huo ve ark., 2010; Mahadevan ve ark., 2019; Turkey, 2018). Böylelikle 80 maddeden oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Sonrasında alanda uzman (4 klinik psikoloji doktora öğrencisi ve 1 klinik psikoloji profesörü) kişilerle yapılan değerlendirmelerde maddeler içerik, cümle yapısı, anlam, anlaşılabilirlik ve birbirleriyle örtüşme gibi ölçütler temelinde tekrar gözden geçirilerek 47 maddelik bir form haline getirilmiştir.

İşlem

Veri toplama aşamasında ilk olarak Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır (Tarih: 05/07/2024, Sayı No: 16/195). Sıra etkisini kontrol edebilmek amacıyla gönüllü onam formu ve demografik form başta olacak şekilde diğer ölçekler farklı sıralarda dizilerek katılımcılara çevrimiçi

uygulanmıştır. Çalışma tamamen gönüllülük esası ile yürütülmüş ve formların doldurulması 10-15 dakika sürmüştür.

Analizler yapılmadan önce veri temizliği ve istatistiksel analizler için uygunluk adımları gerçekleştirilmiştir. Örneklemin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve -2 ile +2 arasında olduğu saptanmıştır, böylece verilerin analizi için parametrik testler kullanılmıştır (Hatem ve ark., 2022). Sıklık analizleri, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri, güvenirlik ve ölçüt bağıntılı geçerlik için Pearson korelasyon analizi uygulanarak SPSS 27 ve AMOS 24 programları üzerinden verilerin analizi gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu çalışmada açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi için kullanılan iki ayrı örnekleme yönelik demografik özellikler Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1
Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik değişken	1. Örneklem			2. Örneklem		
	<i>n</i>	%	<i>M</i>	<i>n</i>	%	<i>M</i>
Cinsiyet						
Kadın	227	67		248	64.6	
Erkek	112	33		136	35.4	
Toplam	339	100		384	100	
Yaş			32.92			33.06
Eğitim düzeyi						
İlköğretim-lise	35	10.3		39	10.1	
Üniversite/Lisansüstü	304	89.7		345	89.8	
Algılanan SED						
Alt	19	5.6		14	3.6	
Orta alt	51	15		54	14.1	
Orta	187	55.2		219	57	
Orta üstü	73	21.5		90	23.4	
Üst	9	2.7		7	1.8	
Medeni durum						
Bekar	141	41.6		171	44.5	
Evli	188	55.5		202	52.6	
Boşanmış	10	2.9		11	2.9	
Yaşanılan evin büyüklüğü						
1+0 Odalı	4	1.2		5	1.3	
1+1 Odalı	21	6.2		24	6.3	
2+1 Odalı	66	19.5		81	21.1	
3+1 Odalı	196	57.8		210	54.7	
4 ve üstü odalı	52	15.3		64	16.7	
Oturulan semtin algılanan SED’i						
Alt	10	2.9		19	4.9	
Orta alt	51	15		58	15.1	
Orta	166	49		192	50	
Orta üstü	104	30.7		98	25.5	
Üst	8	2.4		17	4.4	

Not. Örneklem 1 $N = 339$, Örneklem 2 $N = 384$. SED = sosyo-ekonomik düzey; M = ortalama. Yaş satırındaki değerler yüzde ve n değil, ortalamadır (Örneklem 1 SS = 9.3; Örneklem 2 SS = 9.5).

Tablo 1 incelendiğinde, birinci örneklem yaş ortalaması 32.92 (SS = 9.3; en küçük yaş 18, en büyük yaş 64) olan 227 kadın ve 112 erkek olmak üzere toplam 339 kişiden; ikinci örneklem yaş ortalaması 33.06 (SS = 9.5; en küçük yaş 18, en büyük yaş 64) olan 248 kadın ve 136 erkek olmak üzere toplam 384 kişiden oluşmaktadır. Her iki örneklemde de katılımcılar çoğunlukla lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğunu, sosyo-ekonomik düzeylerinin (SED) orta düzeyde olduğunu, evli olduklarını, 3+1 odalı evde yaşadıklarını ve oturdukları semtin SED'inin orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla demografik özellikler açısından her iki örneklem benzerdir.

Geçerlik Bulguları

Açımlayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliği için ilk olarak açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Faktör analizi için elementler arasındaki korelasyon matrisinin uyumluluğunu test etmede Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerine bakılmış ve .94 olarak bulunmuştur. Faktör analizine devam edebilmek için bu değer .60 ve üzerinde olması gerekmektedir (Worthington ve Whittaker, 2006). Ayrıca, Bartlett küresellik testine göre veride anlamlı bir farklılaşma olduğu saptanmıştır ($\chi^2 = 7185.00$, $sd = 630$, $p < .001$). Dolayısıyla Principal Axis metodu ve oblimin döndürme yöntemi ile faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Herhangi bir faktörün henüz belirlenmediği ilk analizler, özdeğeri 1'den büyük olan beş faktörün varlığını göstermiştir. Ancak, eğim grafiği (scree plot) ve kuramsal uygunluk gibi ölçütler göz önünde bulundurularak faktör sayısı ikiye kısıtlanmıştır. Faktör sayısının belirlenmesini desteklemek amacıyla paralel analiz de uygulanmıştır. Paralel analiz sonuçları daha fazla faktörlü bir yapıya (7 faktör) işaret etmekle birlikte ikinci faktörden itibaren özdeğerlerin düşük olduğu ve maddelerin anlamlı biçimde yorumlanabilir faktörler oluşturmadığı görülmüştür. Eğim grafiğinde belirgin kırılmanın ikinci faktörden sonra gerçekleştiği gözlenmiştir. Döndürülmüş Desen Matrisi (Pattern Matrix) incelendiğinde aşırı faktörlenme, üçüncü ve sonraki faktörlerin altında kabul edilebilir düzeyde madde toplanmadığı ($n < 3$) ve maddeler arası yüksek binişiklikler olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, kuramsal çerçeveye ve yorumlanabilirlik de dikkate alınarak analizler iki faktörlü çözüm üzerinden sürdürülmüştür.

Faktör yük değeri .30 altında olan ve/veya birden fazla faktöre yüklenen 11 madde ölçekten çıkarılmıştır. En son analiz 36 madde üzerinden gerçekleştirilmiştir. Faktör maddeleri, açıklanan varyans, özdeğerler ve Cronbach alfa güvenirlik katsayıları Tablo 2'de verilmiştir. Tablo 2'de görüleceği üzere tüm maddelerin faktör yükleri .36 ile .82 arasında değişmektedir. İlk faktör (birey-çevre etkileşimi ile bağlantılı sosyal statü algısı, 22 madde) toplam varyansın %31.4'ünü, ikinci faktör (demografik özelliklerle bağlantılı sosyal statü algısı, 14 madde) ise %11.9'unu açıklamaktadır. Bu iki faktör toplam varyansın %43.3'ünü açıklamaktadır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFA'da elde edilen iki faktörlü yapının doğruluğunu test etmek için, ikinci örneklem üzerinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Model önerileri göz önünde bulundurularak madde hata varyansları arasında ilişkilendirme yapılmıştır. Bu bağlamda, sırasıyla birinci faktör altındaki 12. ve 13. maddeler, 26. ve 31. maddeler; ikinci faktör altındaki 14. ve 20. maddeler, 20. ve 22. maddeler, 25. ve 29. maddelerin hataları ilişkilendirilmiştir. Böylelikle, beş hata ilişkilendirilmesi sonucunda ortaya çıkan modelin uyum değerlerinin daha güçlü sonuçlar verdiği gözlenmiştir [$\chi^2 = 1701.00$, $sd = 588$, $\chi^2/sd = 2.89$, RMSEA = .07, SRMR = .08, PNFI = .73, AIC = 1929.02 < AIC^{bağımsız model} = 7941.00, ECVI = 5.10 < 10.00]. Bunlarla birlikte CFI değeri .84 olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin ayrılmı geçerliğini değerlendirmek amacıyla Average Variance Extracted (AVE) analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları her iki faktör için AVE değerlerinin kareköklerinin faktörler arası korelasyon katsayısından (.33) daha yüksek olduğunu göstermiştir. (Faktör 1: AVE = .51, $\sqrt{\text{AVE}} = .71$; Faktör 2: AVE = .26, $\sqrt{\text{AVE}} = .51$).

Tablo 2

ASSÖ'nün Faktör Yapısı, Madde-Toplam Korelasyonları ve İç Tutarlılık Katsayıları

Madde	Faktör yükü		r	M	SS
	Faktör 1	Faktör 2			
17. Toplum içerisindeki işlere çoğu zaman beni dahil ederler.	.82		.75	3.78	.90
24. Fikirlerim çoğu zaman kabul görür	.81		.76	3.62	.92
13. İnsanların çoğu zaman fikirlerime saygı duyduğunu düşünürüm.	.81		.77	3.80	.87
18. İnsanların çoğu zaman beni önemli biri olarak gördüklerini hissederim.	.79		.78	3.51	.97
36. Başkalarının çoğu zaman beni başarılı biri olarak gördüklerine inanırım.	.77		.74	3.65	.99
21. İnsanların çoğu zaman bana saygı gösterdiğini hissederim.	.75		.74	3.80	.90
32. Başkaları yol göstericiliğine güvenir.	.75		.75	3.74	.99
34. Başkalarının çoğu zaman beni takdir ettiklerini hissederim.	.74		.74	3.52	.97
16. Çevremde çoğu zaman yol gösteren biri olarak görüldüğümü hissederim	.73		.72	3.70	.97
35. Liderlik gerektiren işlerde çoğu zaman ben seçilirim.	.73		.70	3.11	1.16
12. İnsanların çoğu zaman beceri ve yeteneklerimi takdir ettiklerini hissederim.	.73		.71	3.73	.94
26. Başkaları arasında popüler biri olarak görüldüğümü hissederim.	.72		.74	3.10	1.03
27. Başkaları benimle iş birliği yapar.	.71		.67	3.80	.90
15. Çevremde itibarlı biri olduğuma inanırım.	.71		.72	3.72	.94
6. Bulduğum sosyal ortamda başkalarını etkilerim.	.70		.71	3.76	.95
2. Sosyal çevremde tanınır biriyimdir.	.66		.64	3.90	.94
31. Sosyal ortamlarda ilgi/dikkat çeken biriyimdir.	.62		.64	3.23	1.15
8. İnsanların çoğu zaman başarılarıma saygı duyduğunu düşünürüm.	.61		.63	3.73	.95
10. Başkaları benimle iyi ilişkiler kurar.	.59		.56	4.10	.80
5. Topluma yaptığım katkıların saygınlığımı artırdığını düşünürüm.	.52		.55	4.08	.92
3. Başkalarının çoğu zaman beni yüksek statülü biri olarak gördüklerine inanırım.	.52		.55	3.23	1.11
23. Başkaları bana destek olur.	.47		.44	3.54	1.05
20. Varlıklı olmamın saygınlığıma katkıda bulunduğunu düşünürüm.		.75	.63	3.06	1.28
14. Gelir düzeyimin saygınlığıma katkıda bulunduğunu düşünürüm.		.74	.62	3.40	1.17
22. Kullandığım eşyaların (araba/telefon/giyim vb.) sosyal statümü gösterdiğini düşünürüm.		.73	.61	2.93	1.30
33. Oturduğum semt/mahallenin saygınlığıma katkıda bulunduğunu düşünürüm.		.68	.66	2.90	1.30
28. Cinsiyetimin saygınlığıma katkıda bulunduğuna inanırım.		.56	.57	2.44	1.23
19. Sosyal medya (Instagram, Facebook ya da Tiktok vb.) hesaplarımdaki takipçi sayısının artması sosyal statümün arttığının bir göstergesidir.		.51	.48	1.90	1.16
4. Saygın bir aileden gelmemin sosyal statümü olumlu etkilediğini düşünürüm.		.45	.47	3.30	1.28
11. Sosyal davetlere/aktivitelere sık sık davet edilmem bir itibar göstergesi olduğuna inanırım.		.45	.50	3.37	1.18
30. Medeni durumumun saygınlığıma katkıda bulunduğunu düşünürüm.		.42	.41	2.60	1.29
25. Eğitim düzeyimin saygınlığıma katkıda bulunduğunu düşünürüm.		.38	.44	3.99	.96
7. Yaşımın saygınlığıma katkıda bulunduğuna inanırım.		.38	.44	3.29	1.16
29. Mesleğimin saygınlığıma katkıda bulunduğunu düşünürüm.		.37	.44	3.82	1.10
9. Ait olduğum ırkın saygınlığıma katkıda bulunduğuna inanırım.		.37	.44	2.10	1.43
1. Ebeveynlerimin eğitim düzeyinin saygınlığıma katkıda bulunduğuna inanırım.		.36	.37	3.33	1.41
Açıklanan varyans (%)	31.4	11.9			
Özdeğer	12.87	3.78			
Cronbach alfa	.95	.86			

Not. N = 339. Değerler açımlayıcı faktör analizinden (principal axis kestirimi, oblimin döndürmesi) elde edilmiştir. Boş bırakılan hücreler ilgili maddenin o faktördeki yükünün .30'un altında olduğunu göstermektedir. r = düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu.

Ölçüt Bağıntılı Geçerlik

ASSÖ toplam puanı ve alt ölçekleri ile araştırmada kullanılan diğer ölçüm araçları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyonu ile analiz edilmiş ve Tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre, ASSÖ toplam puanı ile diğer ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları $-.32$ ($p < .001$) ile $.46$ ($p < .001$) arasında değişmektedir. Bir diğer deyişle, algılanan sosyal statü puanları arttığında yaşam doyumu, aidiyet ve sosyal bağlılık puanları da artmaktadır.

Tablo 3

ASSÖ Puanları ile Diğer Ölçek Puanları Arasındaki İlişkiler

Değişken	ASSÖ toplam puanı	Faktör 1	Faktör 2
Yaşam Doyumu Ölçeği (Toplam Puanı)	.36**	.40**	.17**
Genel Aidiyet Ölçeği (Toplam Puanı)	.43**	.55**	.09
Kabul Edilme	.46**	.56**	.15**
Reddedilme/Dışlanma	-.32***	-.44***	-.02
Sosyal Bağlılık Ölçeği	.13*	.15**	.07

Not. $N = 339$, Faktör 1 = Birey-çevre etkileşimi ile bağlantılı sosyal statü algısı; Faktör 2 = Demografik özelliklerle bağlantılı sosyal statü algısı. * $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

Ayırt Edici Geçerlik

ASSÖ'nün geçerliği için daha fazla bilgi elde etmek amacıyla Genel Aidiyet Ölçeği'nin Kabul Edilme alt ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Sosyal Bağlılık Ölçeği'nden düşük ve yüksek puan alanların ASSÖ puanları t - testi ile incelenmiştir. Bu bağlamda, Genel Aidiyet Ölçeği'nin Kabul Edilme alt ölçeği puan ortalamasından (32.7) bir standart sapma (7.45) düşük puan alanlar (25.25) "kabul edilme düzeyi düşük" ve bir standart sapma yüksek puan alanlar (40.15) "kabul edilme düzeyi yüksek" olarak belirlenmiştir. Yaşam Doyumu Ölçeği puan ortalamasından (21.25) bir standart sapma (6.33) düşük puan alanlar (14.92) "yaşam doyumu düzeyi düşük" ve bir standart sapma yüksek puan alanlar (27.58) "yaşam doyumu düzeyi yüksek" olarak belirlenmiştir. Son olarak, Sosyal Bağlılık Ölçeği puan ortalamasından (34.02) bir standart sapma (12.84) düşük puan alanlar (21.18) "sosyal bağlılık düzeyi düşük" ve bir standart sapma yüksek puan alanlar (46.86) ise "sosyal bağlılık düzeyi yüksek" olarak ele alınmıştır. Yapılan analize yönelik bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde aidiyet kapsamında kabul edilme puanları yüksek olan kişiler ASSÖ toplam puanı ve Birey-Çevre Etkileşimi ile Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeğinde, kabul edilme puanları düşük olanlara göre anlamlı olarak daha yüksek puanlar almıştır. Ancak, Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeğinde anlamlılık sınırda kalmıştır ($p = .055$). Yaşam doyumu puanları yüksek olan kişiler ASSÖ toplam puanı ve her iki alt ölçeğinde, yaşam doyumu puanları düşük olanlara göre anlamlı olarak daha yüksek puanlar almıştır. Sosyal bağlılık puanları yüksek olan kişiler ASSÖ toplam puanı ve Birey-Çevre Etkileşimi ile Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeğinde, sosyal bağlılık puanları düşük olanlara göre anlamlı olarak daha yüksek puanlar almıştır. Ancak, sosyal bağlılık puanları düşük ve yüksek olanların puan ortalaması Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeğine göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır.

Tablo 4

Genel Aidiyet Ölçeği'nin Kabul Edilme Alt Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Sosyal Bağlılık Ölçeği'nden Düşük ve Yüksek Puan Alan Bireylerin ASSÖ Puanlarının Karşılaştırılması

	GAÖ-Kabul Edilme < 25.25 n = 57		GAÖ-Kabul Edilme > 40.15 n = 67		
	M	SS	M	SS	t
ASSÖ toplam puanı	107.51	24.28	133.16	23.48	-5.97***
ASSÖ 1. Alt Ölçek	66.84	17.89	88.51	14.00	-7.60***
ASSÖ 2. Alt Ölçek	40.70	9.92	44.66	12.60	-1.94
	YDÖ < 14.92 n = 72		YDÖ > 27.58 n = 51		
	M	SS	M	SS	t
ASSÖ toplam puanı	111.60	20.65	134.20	25.50	-5.44***
ASSÖ 1. Alt Ölçek	71.07	16.05	87.82	14.90	-5.87***
ASSÖ 2. Alt Ölçek	40.49	9.60	46.37	13.16	-2.87**
	SBÖ < 21.18 n = 66		SBÖ > 46.86 n = 61		
	M	SS	M	SS	t
ASSÖ toplam puanı	123.77	20.41	133.39	20.73	-2.63**
ASSÖ 1. Alt Ölçek	81.40	13.95	88.93	12.29	-3.22**
ASSÖ 2. Alt Ölçek	42.38	11.07	44.46	12.26	-1.05

Not. N = 339, ASSÖ 1. Alt Ölçek = Birey-Çevre Etkileşimi ile Bağlantılı Sosyal Statü Algısı; ASSÖ 2. Alt Ölçek = Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı; M = ortalama; SS = standart sapma. Gruplar, ilgili ölçeğin ortalamasından bir standart sapma aşağıda ve yukarıda kalan katılımcılardan oluşmaktadır. **p < .01. ***p < .001.

Güvenirlik Bulguları

Algılanan Sosyal Statü Ölçeği için saptanan Cronbach alfa güvenirlik katsayıları ölçek toplam puanı için .94, Birey-Çevre Etkileşimi ile Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeği (Faktör 1) için .95 ve Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeği (Faktör 2) için .86 olarak belirlenmiştir. Ek olarak, ölçeğin güvenirliği için madde-toplam korelasyonları incelenmiştir (bkz. Tablo 2). Bu katsayılar Birey-Çevre Etkileşimi ile Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeği için .44 ile .78 ($p < .001$) ve Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeği için .37 ile .66 ($p < .001$) arasındadır. Bu iki alt ölçek arasındaki korelasyon ise .33 ($p < .01$) olarak saptanmıştır. Son olarak, ölçek güvenirliğinde kullanılabilen bir diğer yöntem olan yarıya bölme yöntemi ile ölçeğin çift ve tek maddeleri iki yarıya bölünmüştür. Böylece, ölçeğin yarıya bölme (iki yarım test) güvenirlik katsayısı .92 ($p < .001$) olarak belirlenmiştir.

Tartışma

Araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda 36 maddeden oluşan Algılanan Sosyal Statü Ölçeği'nin iki faktörden oluşan, güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğu değerlendirilmektedir. Ölçek geliştirme çalışmalarında faktör sayısının belirlenmesinde yalnızca tek bir istatistiksel ölçütün kullanılmasının önerilmediği, paralel analiz, eğim grafiği ve kuramsal uygunluk gibi birden fazla ölçütün birlikte değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Worthington ve Whittaker, 2006). Paralel analiz sonuçları incelendiğinde, gerçek veri setinden elde edilen özdeğerlerin ilk faktörlerde rastgele veri setlerinden elde edilen özdeğerlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle ilk iki faktörde gerçek özdeğerlerin rastgele özdeğerlerden belirgin biçimde yüksek olduğu ve üçüncü faktörden itibaren bu farkın hızla azaldığı gözlenmektedir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, ölçeğin faktör yapısının iki faktörlü bir model ile daha sade (parsimonious) ve kuramsal olarak anlamlı biçimde temsil edildiği değerlendirilmiştir. Bu nedenle AFA sonuçları iki faktörlü çözüm üzerinden yorumlanmıştır.

Maddeler yüksek katsayılar ile faktörlere yüklenmiştir. Faktör yüklenme değeri, her bir maddenin faktörle olan ilişkisini göstermektedir ve bu değer .30 ve üstünde olması maddenin faktörle yeterli düzeyde ilişkili olduğu anlamına gelir (Tabachnick ve Fidell, 2018). Mevcut çalışmada faktör yüklenme değerleri .30'un oldukça üzerindedir. Buna ek olarak, belirlenen iki faktör toplam varyansın %43.3'ünü açıklamaktadır. İnsan davranışlarının ölçüldüğü çok boyutlu ve karmaşık yapıların olduğu çalışmalarda açıklanan varyans oranının %40 ile %60 arasında olmasının, ölçeğin yapı geçerliği açısından kabul edilebilir ve yeterli aralıkta olduğu belirtilmektedir (Henson ve Roberts, 2006). Bu bulgu ASSÖ'nün ölçülmek istenen algılanan sosyal statüyü kabul edilebilir bir düzeyde temsil ettiğini göstermektedir.

ASSÖ'nün ilk alt ölçeği, bireyin çevreyle olan etkileşimi ile bağlantılı sosyal statü algısını yansıtmaktadır. Kişinin çevresiyle olan etkileşimindeki davranışlarının veya başkalarından gelen tepkinin, kendisinin saygı ve itibarına olan etkisine yönelik algısını içermektedir. İkinci alt ölçek ise kişinin demografik özellikleriyle bağlantılı sosyal statü algısını belirtmektedir. Eğitim, meslek, cinsiyet, gelir düzeyi veya sahip olunan eşyaların sosyal statüye olan etkisi hakkında kişinin algısını içermektedir.

Çalışmamızda doğrulayıcı faktör analizi (DFA), AFA'nın uygulandığı örneklemden farklı bir örnekleme yapılmıştır. DFA'nın farklı bir örnekleme yapılması, faktör modelinin güçlü ve geçerli olmasında önemlidir ve geniş örnekleme yapılan DFA, parametre tahminleri ve uyum indekslerinin kararlılığını olumlu yönde etkilemektedir (Doğan ve ark., 2015; Field, 2018; Ondé ve Alvarado, 2020). DFA'da madde hatalarının ilişkilendirilmesi modelin uyumunu ve yorumlanmasını etkileyebilmektedir. Madde düzeyinde metod etkisi, maddenin anlamı ve bağlamsal faktörler bu ilişkilere katkıda bulunabilmektedir. Bu elementleri anlamak modelin kesinliği ve yorumlanması için önemlidir (Byrne, 2016; Bandalos, 2021). Bu bağlamda, model modifikasyon önerileri dikkate alınarak aynı faktöre yüklenen maddeler arasında hata ilişkilendirilmesi yapılmıştır. Modifikasyonun indeks katsayıları, bir hata ilişkilendirilmesinden diğerine değişim gösterebileceğinden her seferinde yalnızca bir hata ilişkilendirilmesi modele eklenmiştir. Böylece, en güçlü değişikliği belirtecek modifikasyon indeks değerine göre hata ilişkilendirilmesi yapılmıştır (Byrne, 2016). Bu ilişkilendirmeler, yalnızca aynı gizil faktör altında yer alan ve madde içerikleri/ifade biçimleri bakımından yüksek benzerlik gösteren madde çiftleri arasında yapılmıştır. Bu yaklaşım, benzer ifade yapısı ya da içerik örtüşmesi nedeniyle ortaya çıkabilen madde düzeyinde metod etkisi (ör. benzer sözel formülasyon, aynı bağlamsal vurgular) sonucunda artıkların ilişkilenebileceğine ilişkin kuramsal açıklamalarla uyumludur (Bandalos, 2021).

DFA yapılırken veri uyumu için önemli değerlerden biri χ^2 'nin serbestlik derecesine oranıdır (χ^2/sd). Bu değer 5'in altında olması beklenir ve 3'ten düşük olması durumunda mükemmel olarak kabul edilir (Hu ve Bentler, 1999); mevcut çalışmada bu değer 2.89'dur. Veri uyumunu değerlendirmede kullanılabilen diğer ölçütler *SRMR* (Standardized Root Mean Square Residual), *PNFI* (Parsimony Adjusted Measures Index), *RMSEA* (Root Mean Square of Approximation), *AIC* (Akaike Information Criterion) ve *ECVI* (Expected Cross Validation Index). Kabul edilebilir değerlerin *PNFI* için .50 ile .90 arası (Ab Hamid ve ark., 2011), *RMSEA* ve *SRMR* için .08 ve altı (Cole, 1987), *AIC* için ise *AIC* < "AIC indepenence model" olması beklenir. Düşük *AIC* değerleri modelin aşırı uyum olmadan daha tutumlu olduğunu göstermektedir (Acquah, 2013). *ECVI*, beklenen tahmin doğruluğunun bir ölçüsünü sağlayarak çeşitli kovaryans yapıları arasından en uygun modelin seçilmesinde yardımcıdır ve *ECVI* değerinin kıyaslanan modelin *ECVI* değerinden düşük olması gerekmektedir (Whittaker ve Stapleton, 2006; Byrne, 2016). Mevcut çalışmada χ^2/sd değeri mükemmel sınırdadır ve *PNFI*, *RMSEA*, *SRMR*, *AIC* ve *ECVI* değerleri kabul edilebilir aralıkta görülmektedir. Ancak *CFI* değerinin (.84) önerilen .90 sınırının altında olduğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte model uyumunun değerlendirilmesinde tek bir uyum indeksine dayanılmaması, birden fazla uyum indeksinin birlikte

yorumlanması gerektiği literatürde vurgulanmaktadır (Hu ve Bentler, 1999). Bu bağlamda çalışmada elde edilen χ^2/sd , RMSEA ve SRMR değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olması modelin genel olarak veri ile kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca literatürde özellikle çok sayıda madde içeren ve görece karmaşık ölçüm modellerinde CFI değerinin önerilen eşik değerlerin altında çıkabileceği belirtilmektedir (Marsh ve ark., 2004). Bu nedenle elde edilen uyum indeksleri bütüncül olarak değerlendirildiğinde, önerilen iki faktörlü modelin veri ile kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiği söylenebilir.

Ölçeğin ayrımlı geçerliğini değerlendirmek amacıyla Average Variance Extracted (AVE) değerleri de hesaplanmıştır. Elde edilen AVE değerlerinin kareköklerinin faktörler arası korelasyon katsayısından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu Fornell ve Larcker (1981) ölçütlerine göre ölçeğin alt boyutlarının birbirinden ayırt edilebilir olduğunu göstermektedir.

ASSÖ güvenirlik katsayıları Faktör 1 ve Faktör 2 için sırasıyla .95 ve .86'dır. Psikoloji alanında yapılan araştırmalarda .70 ve üzeri güvenirlik değerlerinin kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Field, 2018). Ancak, Cronbach alfa katsayılarının çok yüksek olması bazı durumlarda maddelerin içerik açısından birbirini tekrar edebileceğine işaret edebilmektedir (Tavakol ve Dennick, 2011). Bununla birlikte mevcut çalışmada maddeler incelendiğinde maddelerin algılanan sosyal statünün farklı yönlerini temsil ettiği ve doğrudan tekrar niteliğinde olmadığı görülmektedir. Ayrıca madde-toplam korelasyonlarının kabul edilebilir düzeyin üzerinde olması maddelerin ölçülen yapıya anlamlı katkı sağladığını göstermektedir. Alanyazında, madde-toplam korelasyon katsayılarının .30 ve üstünde olması gerektiği vurgulanmaktadır (Field, 2018). Ek olarak, yarıya bölme yöntemi ile ASSÖ'nün çift ve tek maddelerinden elde edilen iki yarım test arasındaki korelasyon değeri de ölçeğin güvenirliğine yönelik bilgi sağlamaktadır (Edris ve ark., 2019).

ASSÖ'nün ölçüt bağıntılı geçerliği kapsamında yapılan korelasyon analizlerine göre, Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeğinin; Genel Aidiyet Ölçeği toplam puanı ve Reddedilme/Dışlanma alt ölçeği ve Sosyal Bağlılık ölçeği arasındaki ilişkilerin anlamlı olmadığı saptanmıştır. Ancak, diğer tüm boyutlar ile analiz edilen ölçekler arasındaki ilişkiler anlamlı ve beklenen yönde bulunmuştur. Bu bağlamda, kişinin algıladığı sosyal statüsüne yönelik düşünce, duygu ve algısı arttıkça yaşam doyumu, aidiyet duygusu (kabul edilme) ve sosyal bağlılığı da artmaktadır. Ancak, aidiyet kapsamında reddedilme/dışlanma puanları ise azalmaktadır. Sosyal statü, kişinin tek başına oluşturmadığı ancak toplum içerisinde var olabilen bir olgu olduğu için sosyal statü algısı yüksek kişinin topluma daha çok katılması, sosyal ilişkiler açısından alışveriş yapması ve böylece topluma bağlılığının artması ve aidiyet duygusunun gelişmesi beklenebilecek bir durumdur (Buccioli ve ark., 2019; Fabiansson, 2015). Dolayısıyla, ASSÖ alt ölçeklerinin GAÖ ve SBÖ ile ilişkili olması bulgusu yeterince anlaşılır gözükmemektedir.

Bulgularda elde edilen korelasyon katsayıları ve etki büyüklükleri değerlendirildiğinde; Cohen'in (1988) kriterlerine göre, ASSÖ toplam puanı ile yaşam doyumu ve aidiyet arasındaki ilişkilerin orta düzeyde bir etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Özellikle Faktör 1'in aidiyet ve kabul edilme ile kurduğu ilişkilerin yüksek düzeyde etki büyüklüğüne sahip olması, bu faktörün kişilerarası ilişkisel yapılarla kurduğu güçlü bağa işaret etmektedir. Faktör 1'in sosyal bağlılık kurduğu ilişki düşük düzeyde etki büyüklüğüne sahip olsa da bu etki anlamlı olarak saptanmıştır. Öte yandan, Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeğinin; GAÖ toplam puanı ve Reddedilme/Dışlanma alt ölçeği ve SBÖ arasındaki korelasyon değerleri anlamlı değildir. Bu alt ölçeğin maddeleri değerlendirildiğinde (ör. "ebeveynlerimin eğitim düzeyinin saygınlığıma katkıda bulunduğuna inanırım", "saygın bir aileden gelmemin sosyal statümü olumlu etkilediğini düşünürüm", "yaşımin saygınlığıma katkıda bulunduğuna inanırım" gibi) neredeyse tüm maddelerin kişinin sahip olduğu özellikler veya varlıklarla ilgili olduğu ve çevreyle (ör. başkalarıyla) etkileşimi içermediği

görülmektedir. Ancak, aidiyet ve sosyal bağlılık, tam tersi başkaları ile olan etkileşime yöneliktir (Buccioli ve ark., 2019; Fabiansson, 2015).

Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeğinin yukarıda belirtilen ölçeklerle arasındaki ilişkilerin anlamlı çıkmaması anlaşılır görünmektedir. Bu bulgu, alanyazındaki “acentelik ve toplumsallık ikiliği” çerçevesinde kuramsal bir zemine oturmaktadır (Abele ve Wojciszke, 2007). Demografik özelliklerle ilişkili sosyal statü algısı başarı veya yetkinlik gibi toplumsal hiyerarşideki konumu yansıtırken (acentelik), aidiyet ve sosyal bağlılık kişilerarası sıcaklık veya yakınlığı temsil etmektedir (toplumsallık). Kişinin sahip olduğu demografik özellikler toplumsal güç veya ayrıcalık sağlasa da bu, başkalarıyla yakınlık kurmasını veya toplum içerisinde aidiyet duygusunun oluşmasını garanti etmez. Ek olarak, yüksek sosyal statü özellikleri kişi ile çevresi arasında bir sosyal mesafe oluşmasına yol açabilmektedir, bu durum demografik özellikler açısından sosyal statü algısı ile sosyal bağlılık arasındaki ilişkisizliği desteklemektedir (Fiske ve ark., 2002). ASSÖ’nün bu alt ölçeğinin, sosyal bağlılık ve aidiyet gibi ilişkisel kavramlardan ayrışması aslında ölçeğin ayırt edici geçerliği için kanıt sunmaktadır, çünkü ASSÖ sosyal statünün ilişkisel doyumu tarafının yanı sıra yapısal bir sosyal statüyü ayırt etmektedir. Ancak, bu alt ölçek ile GAÖ Kabul Edilme alt ölçeği arasındaki ilişki anlamlıdır. Kabul Edilme alt ölçeği’nin maddeleri değerlendirildiğinde (ör. “ailem ve arkadaşlarımla yakın/samimi bağlarım var” gibi) tüm maddelerin kişinin hissedebileceği olumlu duygularla ilişkili olduğu ancak GAÖ Reddedilme/Dışlanma alt ölçeği’nin neredeyse tüm maddelerinin (ör. “kendimi dışlanmış hissediyorum” veya “ailem ve arkadaşlarımla beni planlarına dâhil etmezler” gibi) kişinin hissedebileceği olumsuz duygularla ilişkili olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Demografik Özelliklerle Bağlantılı Sosyal Statü Algısı alt ölçeği her ne kadar kişinin sosyal statüsünü yansıtan varlıklarını ölçse de bu sahip olunan özelliklerin artması kişinin olumlu duygularının artması ile de ilişkili olabilir (Mahadevan ve ark., 2023; Van Kleef ve Lange, 2020).

Ölçüt bağıntılı geçerliğe ek olarak, uç grup karşılaştırmalarına bakılarak ASSÖ’nün ayırt edici geçerliği değerlendirilmiştir. Uç dağılımların göstergeleri arasındaki farklılıklar analiz edilerek ayırt edici geçerlik incelenebilmektedir (VanderWeele ve Padgett, 2025). Her ne kadar uç grup karşılaştırılması veri kaybı nedeniyle kısıtlı ve metodolojik kısıtlılıkları olan bir yöntem olsa da ASSÖ’nün ayırt ediciliği için ek bir gösterge olarak kullanılmıştır (Preacher ve ark., 2005). Bulgulardaki anlamlı farklılıklar, çalışmada elde edilen korelasyon sonuçlarına destek sağlamaktadır.

Psikoloji alanında yapılan bilimsel çalışmalarda kavramlarla çalışılırken (ör. sosyal statü), kavramın nasıl tanımlandığı ve ölçüldüğü önem taşımaktadır. Alanyazın incelendiğinde sosyal statünün şimdiye kadar ya nesnel olarak ya da öznel hislerle ölçüldüğü görülmektedir (Adler ve ark., 2000; Mahadevan ve ark., 2019; Weiss ve Fershtman, 1998). Algılanan Sosyal Statü Ölçeği ile kişinin sosyal statüsüne yönelik düşünce, davranış, duygu ve böylece algısı değerlendirilebilecektir. Ayrıca ASSÖ, madde sayısının az olması ve uygulama ve yorumlamada pratiklik sağlaması gibi özellikleriyle klinik psikoloji, sosyal psikoloji veya endüstri/örgüt psikolojisi alanlarında kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak değerlendirilebilir. Algılanan sosyal statü ile ilgili çeşitli sayıda özellik, ilişkili olabilecek kavramlar veya psikolojik rahatsızlıklar hakkında yürütülebilecek uygulamalı veya kuramsal çalışmalara ASSÖ uygulamasından elde edilecek bilgiler yol gösterebilir. Örneğin, ASSÖ kullanılarak kişinin sosyal statüsüne yönelik düşünce, davranış, duygu ve dolayısıyla algısı değerlendirilerek sosyal statü algısının kişinin psikolojik rahatsızlığına olan etkisi (ör. sosyal anksiyete bozukluğu, Gilboa-Schechtman, 2020) incelenebilir. Nitekim, Durum Anksiyetesi Hipotezi’ne (status anxiety hypothesis) göre, toplumsal gelir eşitsizliği duygusal strese katkıda bulunur, bu da sosyal karşılaştırmalarla ilişkili olabilmekte ve psikolojik sağlığı olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Layte ve Whelan, 2014). Ayrıca, ASSÖ maddeleri detaylı incelenerek kişinin sosyal statü

algısına yönelik düşünce, duygu ve davranışı hakkında bilgi edinebilir, psikolojik görüşme/değerlendirme öncesi kişiyi daha iyi tanımada kullanılabilir.

Araştırmanın bazı kısıtlılıkları mevcuttur. İlk olarak, analiz sonuçları ASSÖ alt ölçeklerinin birbirinden ayırt edilebilir olduğunu gösterse de Faktör 2'nin AVE değeri (.26) yakınsak geçerlilik için kabul edilen .50 eşliğinin altında kaldığı saptanmıştır (Fornell ve Larcker, 1981). Bu durum ilgili yapının bir kısıtlılığı olarak değerlendirilmiştir. Bulgular değerlendirilirken bu sınırlılığın göz önünde bulundurulması faydalı olacaktır. İkinci olarak, kolayda örnekleme yöntemi kullanıldığı için örneklemin temsiliyet sınırlılığı bulunmaktadır. İkinci olarak, erkek katılımcı sayısı kadın katılımcı sayısından daha düşüktür ve katılımcıların büyük bir bölümü üniversite mezunu bireylerden oluşmaktadır. Gelecek çalışmalarda daha dengeli bir cinsiyet ve eğitim düzeyi dağılımına dikkat edilmesi yararlı olabilir. Örneklem özellikleri veya büyüklüğü dikkate alındığında DFA bulguları her örnekleme genellenemeyebilir. Ayrıca ölçeğin farklı gruplarda benzer yapıyı ölçüp ölçmediğini değerlendirmek amacıyla çok gruplu doğrulayıcı faktör analizi (Multi-Group CFA) ile ölçüm değişmezliği analizi yapılmamıştır. Bulgular yorumlanırken söz konusu bu sınırlılıkların göz önünde bulundurulmasıyla beraber Algılanan Sosyal Statü Ölçeği, Türkiye örnekleminde klinik psikoloji başta olmak üzere psikolojinin farklı alanlarında yürütülecek araştırmalarda kullanılabilecek güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olarak değerlendirilmektedir.

Beyanlar

Etik Beyan. Bu araştırma, Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'nun 05.07.2024 tarihli ve 16/195 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Araştırmaya katılan tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Çıkar Çatışması. İkinci yazar, Nesne Psikoloji Dergisi'nin Hakem Danışma Kurulu üyesidir. Makalenin değerlendirme süreci, adı geçen yazarın sürecin hiçbir aşamasına erişimi olmaksızın, bağımsız bir alan editörü tarafından yürütülmüştür. Bunun dışında yazarlar, çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek. Yazarlar, araştırma için herhangi bir finansal destek alınmadığını beyan etmiştir.

Hakem Değerlendirmesi. Dış bağımsız, çift kör.

Kaynaklar

- Ab Hamid, M. R., Mustafa, Z., Idris, F., Abdullah, M. ve M. Suradi, N. R. (2011). Measuring value-based productivity: A confirmatory factor analytic (CFA) approach. *International Journal of Business and Social Science*, 2(6), 85-93. https://ijbss.thebrpi.org/journals/Vol._2_No._6;_April_2011/10.pdf
- Abele, A. E. ve Wojciszke, B. (2007). Agency and communion from the perspective of self versus others. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93(5), 751-763. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.93.5.751>
- Acquah, H. d.-G. (2013). On the comparison of Akaike information criterion and consistent Akaike information criterion in selection of an asymmetric price relationship: Bootstrap simulation results. *AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics*, 5(1), 1-7. <https://doi.org/10.22004/ag.econ.148098>
- Adler, N. E., Epel, E. S., Castellazzo, G. ve Ickovics, J. R. (2000). Relationship of subjective and objective social status with psychological and physiological functioning: Preliminary data in healthy white women. *Health psychology: Official Journal of the Division of Health Psychology, American Psychological Association*, 19(6), 586-592. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.19.6.586>

- Anderson, C., Kraus, M. W., Galinsky, A. D. ve Keltner, D. (2012). The local-ladder effect: Social status and subjective well-being. *Psychological Science*, 23(7), 764–771. <https://doi.org/10.1177/0956797611434537>
- Bandalos, D. L. (2021). Item meaning and order as causes of correlated residuals in confirmatory factor analysis. *Structural Equation Modeling*, 28(6), 903–913. <https://doi.org/10.1080/10705511.2021.1916395>
- Baumeister, R. F. ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Blader, S. ve Chen, Y. R. (2014). What's in a name? status, power, and other forms of social hierarchy. J. Cheng, J. Tracy ve C. Anderson (Ed.), *The psychology of social status* içinde (s. 71–95). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4939-0867-7_4
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (s. 241–258) içinde. Greenwood.
- Buccioli, A., Cicognani, S. ve Zarri, L. (2019). Social status perception and individual social capital: Evidence from the US. *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*, 20(1). <https://doi.org/10.1515/bejeap-2019-0071>
- Byrne, B. M. (2016). *Structural Equation Modeling With AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming* (3. baskı). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315757421>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. baskı). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203771587>
- Cole, D. A. (1987). Utility of confirmatory factor analysis in test validation research. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55(4), 584–594. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.55.4.584>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. ve Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71–75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Doğan, M., Özaydın, Ö. ve Yılmaz, V. (2015). Influence of sample size, estimation method and normality on fit indices in confirmatory factor analysis. *Journal of Social Science Research*, 9(2), 1822–1833. <https://rajpub.com/index.php/jssr/article/view/4939>. <https://doi.org/10.24297/jssr.v9i2.4939>
- Duru, E. (2007). Sosyal bağlılık ölçeği'nin türk kültürüne uyarlanması. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, 26, 85–94. <https://toad.halileksi.net/olcek/sosyal-baglilik-olcegi/>
- Duru, E. (2015). Genel aidiyet ölçeğinin psikometrik özellikleri: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 37–47. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/42746/515943>
- Edris, B. A., Amat, S., Mahmud, M. I., Abu Bakar, A. Y., Nor Mazlina, B. G. ve Azzahrah, B. A. (2019). Split-half analysis: Measurement of validity and reliability of the career counselling self-efficacy scale (CCSES) in Malaysian public universities. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 7(7). Article 7.
- Fabiansson, C. (2015). Young people's societal belonging and perception of social status within networks. *Rural Society*, 24(1), 85–105. <https://doi.org/10.1080/10371656.2014.1001476>
- Field, A. (2018). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (5. baskı). SAGE Publications.
- Fiske, S. T., Cuddy, A. J., Glick, P. ve Xu, J. (2002). A model of (often mixed) stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 878–902. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.6.878>
- Fornell, C. ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39–50. <https://doi.org/10.1177/002224378101800104>

- Gilbert, P. (2000). The relationship of shame, social anxiety and depression: the role of the evaluation of social rank. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 7(3), 174–189. [https://doi.org/10.1002/1099-0879\(200007\)7:3<174::AID-CPP236>3.0.CO;2-U](https://doi.org/10.1002/1099-0879(200007)7:3<174::AID-CPP236>3.0.CO;2-U)
- Gilboa-Schechtman, E. (2020). A dual-system model of social anxiety disorder: the interplay of the social-rank and affiliation biopsychosocial systems. *Clinical Psychology and Special Education*, 9(3), 15-33. <https://doi.org/10.17759/cpse.2020090302>
- Hatem, G., Zeidan, J., Goossens, M. ve Moreira, C. (2022). Normality testing methods and the importance of skewness and kurtosis in statistical analysis. *BAU Journal- Science and Technology*, 3(2). <https://doi.org/10.54729/KTPE9512>
- Henson, R. K. ve Roberts, J. K. (2006). Use of exploratory factor analysis in published research: Common errors and some comment on improved practice. *Educational and Psychological Measurement*, 66(3), 393–416. <https://doi.org/10.1177/0013164405282485>
- Hollingshead, A. B. (2011). Four factor index of social status. *Yale Journal of Sociology*, 8, 21-53. (Original eserinin yayın tarihi 1975) https://sociology.yale.edu/sites/default/files/files/yjs_fall_2011.pdf#page=21
- Hu, L. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Huo, Y. J., Binning, K. R. ve Molina, L. E. (2010). Testing an integrative model of respect: Implications for social engagement and well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(2), 200-212. <https://doi.org/10.1177/0146167209356787>
- Jetten, J., Haslam, S. A., Cruwys, T., Greenaway, K. H., Haslam, C. ve Steffens, N. K. (2017). Advancing the social identity approach to health and well-being: progressing the social cure research agenda. *European Journal of Social Psychology*, 47(7), 789–802. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2333>
- Layte, R. ve Whelan, C. T. (2014). Who feels inferior? A test of the status anxiety hypothesis of social inequalities in health. *European Sociological Review*, 30(4), 525-535. <https://doi.org/10.1093/esr/jcu057>
- Leary, M. R. (2005). Sociometer theory and the pursuit of relational value: getting to the root of self-esteem. *European Review of Social Psychology*, 16, 75-111. <https://doi.org/10.1080/10463280540000007>
- Lee, R. M. ve Robbins, S. B. (1995). Measuring belongingness: The social connectedness and the social assurance scales. *Journal of Counseling Psychology*, 42(2), 232–241. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.42.2.232>
- Mahadevan, N., Gregg, A. P., Sedikides, C. ve De Waal-Andrews, W. G. (2016). Winners, losers, insiders, and outsiders: Comparing hierometer and sociometer theories of self-regard. *Frontiers in Psychology*, 7, Makale 334. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00334>
- Mahadevan, N., Gregg, A. P. ve Sedikides, C. (2019). Is self-regard a sociometer or a hierometer? self-esteem tracks status and inclusion, narcissism tracks status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 116(3), 444-466. <https://doi.org/10.1037/pspp0000189>
- Mahadevan, N., Gregg, A. P. ve Sedikides, C. (2023). How does social status relate to self-esteem and emotion? An integrative test of hierometer theory and social rank theory. *Journal of Experimental Psychology. General*, 152(3), 632–656. <https://doi.org/10.1037/xge0001286>
- Malone, G. P., Pillow, D. R. ve Osman, A. (2012). The general belongingness scale (GBS): Assessing achieved belongingness. *Personality and Individual Differences*, 52(3), 311–316. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.10.027>
- Marsh, H. W., Hau, K. T. ve Wen, Z. (2004). In search of golden rules: comment on hypothesis-testing approaches to setting cutoff values for fit indexes and dangers in overgeneralizing Hu and Bentler's

- (1999) findings. *Structural Equation Modeling*, 11(3), 320–341. https://doi.org/10.1207/s15328007sem1103_2
- Ondé, D. ve Alvarado, J. M. (2020). Reconsidering the conditions for conducting confirmatory factor analysis. *The Spanish Journal of Psychology*, 23, e55. <https://doi.org/10.1017/SJP.2020.56>
- Pinxten, W. ve Lievens, J. (2014). The importance of economic, social and cultural capital in understanding health inequalities: Using a bourdieu-based approach in research on physical and mental health perceptions. *Sociology of Health & Illness*, 36(7), 1095–1110. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.12154>
- Preacher, K. J., Rucker, D. D., MacCallum, R. C. ve Nicewander, W. A. (2005). Use of the extreme groups approach: A critical reexamination and new recommendations. *Psychological Methods*, 10(2), 178–192. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.10.2.178>
- Sakura, M. (2024). A review on the impact of subjective social status and socioeconomic status on people. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 26, 766–770. <https://doi.org/10.54097/364e4t16>
- Simons, C., Aysan, F., Thompson, D., Hamarat, E. ve Steele, D. (2002). Coping resource availability and level of perceived stress as predictors of life satisfaction in a cohort of Turkish college students. *College Student Journal*, 36(1), 129–141. <https://psycnet.apa.org/record/2002-02801-012>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2018). *Using multivariate statistics* (7. baskı). Pearson.
- Tavakol, M. ve Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53–55. <https://doi.org/10.5116/ijme.4dfb.8dfd>
- Tan, J. J. X., Kraus, M. W., Carpenter, N. C. ve Adler, N. E. (2020). The association between objective and subjective socioeconomic status and subjective well-being: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 146(11), 970–1020. <https://doi.org/10.1037/bul0000258>
- Tay, L. ve Diener, E. (2011). Needs and subjective well-being around the world. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101(2), 354–365. <https://doi.org/10.1037/a0023779>
- Turkay, H. (2018). Öznel sosyal statü ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7 (4), 2391-2403. <https://doi.org/10.15869/itobiad.451069>
- Van Kleef, G. A. ve Lange, J. (2020). How hierarchy shapes our emotional lives: Effects of power and status on emotional experience, expression, and responsiveness. *Current Opinion in Psychology*, 33, 148–153. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2019.07.009>
- VanderWeele, T. J. ve Padgett, R. N. (2025). The quantiles of extreme differences matrix for evaluating discriminant validity. *Epidemiologic Methods*, 14(1), 20250006. <https://doi.org/10.1515/em-2025-0006>
- Weber, M. (1978). *Economy and society* (G. Roth ve C. Wittich, Ed.). University of California Press. (Orijinal eserin yayın tarihi 1922)
- Weiss, D. ve Blöchl, M. (2024). Loss of social status and subjective well-being across the adult life span: Feeling stuck or moving up? *Social Psychological and Personality Science*, 15(2), 182–192. <https://doi.org/10.1177/19485506231162405>
- Weiss, Y. ve Fershtman, C. (1998). Social status and economic performance: *European Economic Review*, 42(3-5), 801-820. [https://doi.org/10.1016/s0014-2921\(97\)00137-2](https://doi.org/10.1016/s0014-2921(97)00137-2)
- Whittaker, T. A. ve Stapleton, L. M. (2006). The performance of cross-validation indices used to select among competing covariance structure models under multivariate nonnormality conditions. *Multivariate Behavioral Research*, 41(3), 295–335. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr4103_3
- Worthington, R. L. ve Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34(6), 806–838. <https://doi.org/10.1177/0011000006288127>

Zell, E., Strickhouser, J. E. ve Krizan, Z. (2018). Subjective social status and health: A meta-analysis of community and society ladders. *Health Psychology*, 37(10), 979–987. <https://doi.org/10.1037/hea0000667>